

Tếu luận về Truyện Kiều qua thơ văn.

(Tức: Đoạn Trường Tân Thanh dưới cái nhìn... méo mó nghề nghiệp trong lĩnh vực Y học: medical, pharmaceutical and... psychological field).

Như nhà học giả Phạm Quỳnh đã từng nói: “Truyện Kiều còn, tiếng ta còn” đủ để cho chúng ta thấy giá trị văn học rất lớn mà tác phẩm nghệ thuật này đã đóng một vai trò rất là quan trọng trong nền văn hóa Việt Nam. Thật vậy tác phẩm “Đoạn Trường Tân Thanh” của cụ Nguyễn Du đã đi sâu vào tâm khảm của người Việt đến mức mà nhiều câu thơ trong tuyệt tác phẩm này đã được nhắc đi, nhắc lại nhiều lần đến nỗi nhiều lúc chúng ta cứ tưởng rằng đó chính là những câu ca dao, tục ngữ xuất phát từ lòng dân gian mà ra.

Một vài dẫn chứng cho sự việc này là giới học sinh, sinh viên thường ngâm hai câu thơ sau đây:

“ Trăm năm trong cõi người ta,
Chữ tài chữ mệnh khéo là ghét nhau.”

Mà nhiều khi lại quên rằng đó chính là hai câu thơ mở đầu cho tác phẩm Đoạn Trường Tân Thanh. Hoặc mỗi độ Xuân về thì chúng ta lại thường hay nghe:

“Ngày xuân con én đưa thoi,
Thiều quang chín chục đã ngoài sáu mươi.”

Ngay cả đến lão Năm chèo đò của DK74 cũng đã từng thốt lên hai câu thơ ... cái cách của Truyện Kiều khi muốn nói về cái Phố Rùm Beng của chúng ta:

Bắt um xùm phải um xùm

(Bắt phong trần phải phong trần,

Cho rùm beng mới được phần rùm beng.

Cho thanh cao mới được phần thanh cao)

Nếu muốn bàn luận một cách nghiêm chỉnh về tác phẩm Truyện Kiều thì đã có không biết bao nhà văn, học giả đã từng đề cập hay đã từng viết những bài phê bình rất là có giá trị. Trong phạm vi của bài này người viết chỉ muốn nói về khía cạnh... tếu của nó thôi và dĩ nhiên là những lời bàn... Mao Tôn Cương này hoàn toàn không dựa trên một căn bản nghiên cứu hay khoa học nào cả và nếu một vài ý kiến hay suy nghĩ trong bài vô tình có lỡ xúc phạm đến các bạn thì cũng xin bỏ qua cho.

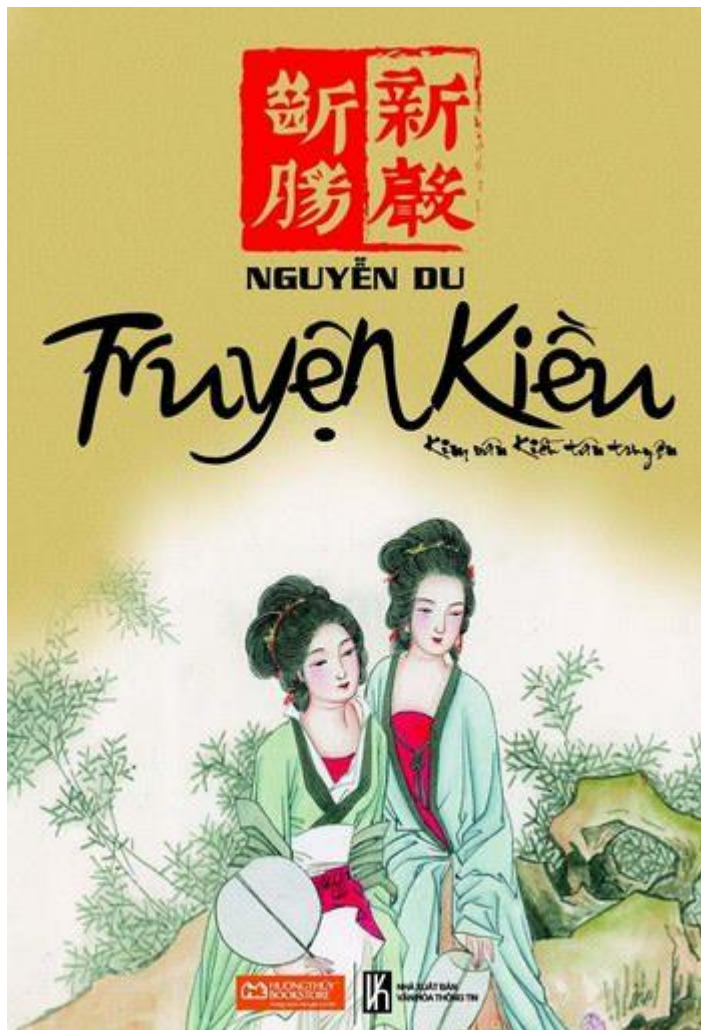
Sau khi đã “đôi lời phi lộ” bằng cách nhập đề theo lối lung khởi để hy vọng không bị... ”giữa” một cách te tua sau này thì bây giờ xin mời các bạn vào đọc cho vui.

Khi đọc Truyện Kiều chắc ai cũng nhớ là gia đình Vương viên ngoại có ba người con: con trai thứ là Vương Quan, em của Thúy Kiều và Thúy Vân, nhưng chắc ít người biết Thúy Kiều và Thúy Vân là hai chị em... sinh đôi vì đó là hai đứa con đầu lòng:

“Một trai con thứ ruột lòng,
Vương Quan là chữ, nối dòng nho gia.

Đầu lòng hai ả tố nga,
Thúy Kiều là chị, em là Thúy Vân”

Thúy Kiều nhanh nhẩu, lẹ làng... chui ra trước nên được làm chị, Thúy Vân lễ mễ, chậm chạp hơn nên phải chịu làm em.

Đây là tấm hình để chứng minh là hai chị em sinh đôi: hai khuôn mặt giống nhau như đúc cùng kích thước, đúng là theo công thức “copy and paste”.

Nếu ai may mắn lấy được chị em Thúy Kiều hay Thúy Vân thì nếu nhà có lỗ bị... cúp điện cũng không thành vấn đề lắm vì da của hai nàng trắng quá có thể thay thế ngọn đèn...néon:

“ Mây thua nước tóc, tuyết nhường màu da.”

Khi đọc tới đoạn mấy chị em Thúy Kiều đi tảo mộ trong tiết thanh minh thì có một chi tiết cho thấy là Thúy Kiều có thể bị triệu chứng bệnh thận (overactive bladder???) ngay khi ở cái lứa tuổi đôi mươi mà hậu quả sẽ là một “urgent urination” vì khi lâm vào tình trạng... khẩn cấp quá thì bắt buộc phải... trút bầu tâm sự liền ngay tại chỗ, không chần chừ được thêm một giây phút nào cả cho dù phải làm cái việc đó ngay... giữa đồng:

*“ Sè sè (xè xè) nắm đất bên đàng,
Dầu dàu ngọn cỏ nửa vàng nửa xanh”*

Bãi chiến trường bỏ lại sau khi Thúy Kiều đã... trút bầu tâm sự. Ngọn cỏ bị đùng nước ammonia (NH₄OH) nên bị cháy vàng đi, rồi cộng thêm hiện tượng... thấm thấu nên lan truyền cả một vùng đất rộng lớn. Một nhân viên kiểm lâm đang tự hỏi ai đã vi phạm đến môi sinh một cách tai hại như vậy.

Trong ngành Y học có một chứng bệnh gọi là “ bipolar disorder” (hay còn có tên “ manic depression “) mà người mắc phải có thể bị rơi vào hai trạng thái extreme, cực kỳ trái ngược nhau (khi vui vui dữ, khi buồn buồn ghê), không biết đây có phải là dấu hiệu của Thúy Kiều hay không vì chỉ vừa nghe người em nói về hoàn cảnh của Đạm Tiên thì Thúy Kiều đã rơi lệ một cách thật dễ dàng:

*“ Lòng đau sấn mối thương tâm,
Thoắt nghe Kiều đã đầm đìa châu sa.”*

Tự cổ chí kim, con người ai lại không muốn mình có một... ngoại hình thật là “hoành tráng”, cộng thêm một tài năng xuất chúng để có thể làm được những việc đội đá vá trời, nhưng dưới cái nhìn của một ông thầy xem tướng (tướng sĩ) thì nếu cái sắc hay cái tài đó mà bộc lộ ra một cách quá đáng thì phần số của cuộc đời mình cũng không tốt lắm. Nhân vật Thúy Kiều của Đoàn Trường Tân Thanh quá đẹp và quá tài giỏi đã thấy ngay từ thuở còn bé nên không tránh khỏi cái thuyết “Hồng nhan đa truân” hay “Tài hoa bạc mệnh”:

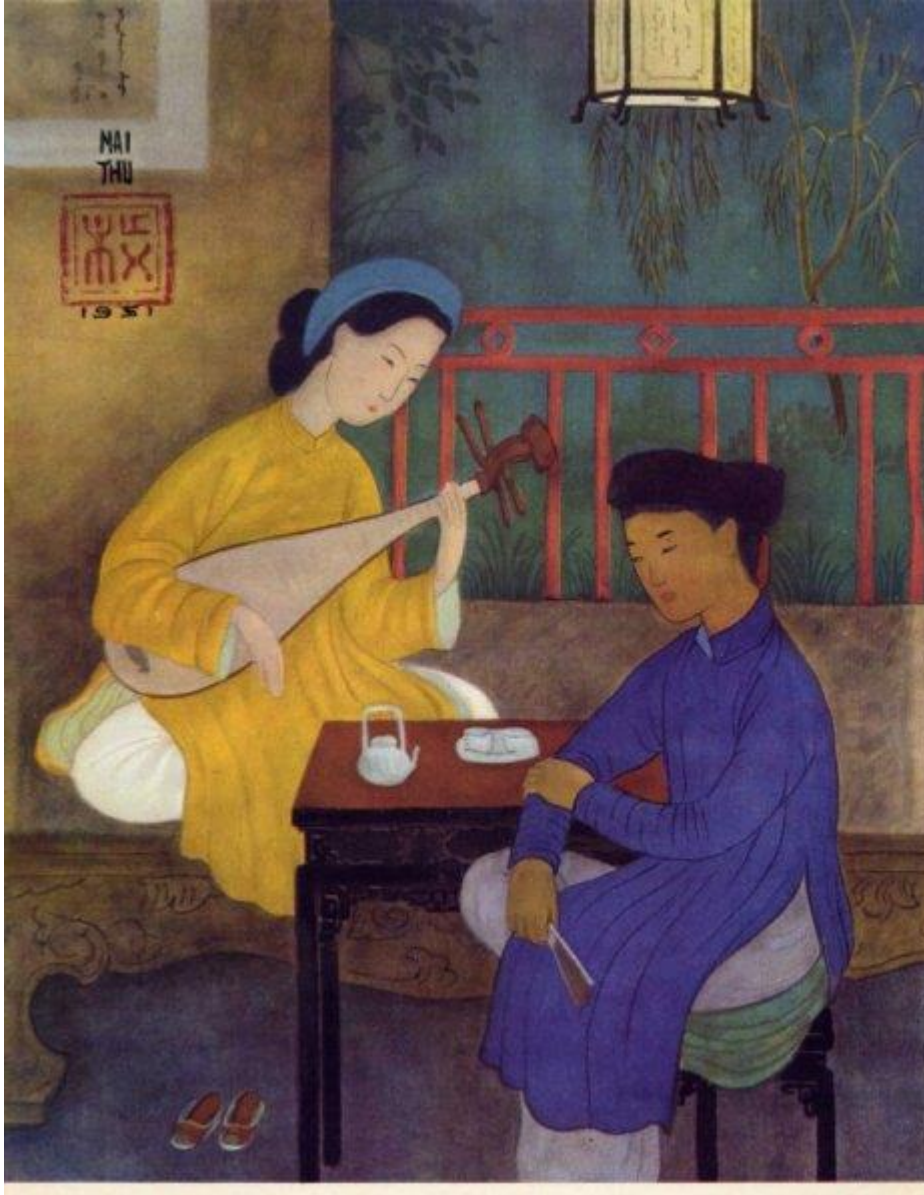
*“ Nhớ từ năm hầy thơ ngây,
Có người tướng sĩ đoán ngay một lời:
Anh hoa phát tiết ra ngoài,
Nghìn thu bạc mệnh một đời tài hoa ”*

Khi Thúy Kiều khảy đàn cho Kim Trọng nghe, mặc dầu là tiếng đàn rất hay nhưng lúc đó thì Kim Trọng đâu còn lòng dạ nào để mà thưởng thức nữa. Lý do dễ hiểu là vì Kim Trọng đang bị lên cơn... đau bụng vì chàng ta bị chứng loét bao tử kinh niên (chronic gastric ulcer):

*“ Ngọn đèn khi tỏ khi mờ,
Khiến người ngồi đó cũng ngơ ngẩn sầu .
Khi tựa gối khi cúi đầu,
Khi vò chín khúc khi chau đôi mày ”*

Cho nên cũng rất muốn khen nhưng không nói nên lời:

*“ Rằng: Hay thì thật là hay,
Nghe ra ngậm đắng nuốt cay thế nào !
Lựa chi những bạc tiêu tao,
Đột lòng mình cũng nao nao lòng người ? ”*

Thúy Kiều khảy đàn cho Kim Trọng, ngồi nghe đàn mà mặt mày cứ nhăn nhó vì có lòng dạ nào để mà thương thức đâu.

Rồi cái số “*Hồng nhan bạc phận*” của nàng Kiều bắt đầu từ đây khi hai người phải chia tay nhau vì người nhà vừa báo tin là người chú của Kim Trọng qua đời:

*“ Cửa sài vừa ngỏ then hoa,
Gia đồng vào gởi thư nhà mới sang.
Đem tin thúc phụ từ đường,
Bơ vơ lữ thân tha hương đề huề ”*

.Cho nên:

“ Chưa vui sum họp đã sàu chia phôi ! ”

(Tình trạng này sao giống các SIS và BRO74 vào dịp Hội Ngộ vào tháng Năm năm ngoái quá).

Còn đây là một Kim Trọng tân thời lão Năm chèo đò cũng đang trong tình trạng “khi vò chín khúc khi chau đôi mày” (Các bạn có thấy hai thế ngồi sao giống nhau quá không? Nhưng lão Năm thì... enjoy hơn vì: “Giữa đồng mát, gió hiu hiu thổi”).

Vương viên ngoại bị thằng bán tơ vu oan giá họa nên Thúy Kiều đành phải bán mình cho Mã Giám Sinh để chuộc tội cho cha già và cả gia đình. Tên này dưới cái nhìn của Bác sĩ Hào thì thuộc loại “Testosterone deficiency” tại vì cụ Nguyễn Du đã mô tả hấn như sau (thuộc loại no hair man) :

“Mày râu nhẵn nhụi áo quần bảnh bao”

Thầy tớ Mã Giám sinh

*“ Hỏi tên rằng: Mã Giám sinh.
Hỏi quê, rằng: Huyện Lâm Thanh cũng gần.
Quá niên trạc ngoại tứ tuần,
Mày râu nhẵn nhụi, áo quần bảnh bao.
Trước thầy sau tớ lao xao
Nhà băng đưa mối rước vào lầu trang”*

Sống trên cõi đời này mấy ai lại không muốn sống trong cảnh nhung lụa sang giàu. Phụ nữ thì thích làm đẹp cho mình bằng những món nữ trang, châu báu. Còn con cháu ông Adam thì lại thích những “viên ngọc” (xanh, vàng hay cam) để...hỗ trợ cho mình khi đến một lứa tuổi nào đó mà người đời hay gọi là “lực bất tòng tâm”. Khi Thúy Kiều bị bán vào lầu xanh thì khi đó người đọc mới khám phá ra rằng các viên thuốc Viagra, Cialis hay Levitra... đã có từ cả trên hai trăm năm về trước. Để chứng minh cho sự việc này chúng ta thấy Tú bà đã chỉ dạy cho Thúy Kiều phải biết cách dụ dỗ các khách làng chơi bằng cách lén bỏ những viên thuốc này vào ly rượu:

“ Tú bà ghé lại thông dong dặn dò:
Nghề chơi cũng lắm công phu,
Làng chơi ta phải biết cho đủ điều”

Có như vậy thì mới:

“ Đây con thuốc lấy năm lòng,
Vành ngoài bảy chữ, vành trong tám nghề .
Chơi cho liễu chán, hoa chê,
Cho lẩn lóc đá, cho mê mẩn đời “.

Tú bà đang... truyền nghề lại cho Thúy Kiều.

Cuộc đời “năm chìm, bảy nổi, chín lênh đênh” của Thúy Kiều đã những tưởng là có thể chấm dứt khi Thúc Sinh bắt đầu xuất hiện. Đó là một người những tưởng rất là chịu chơi tại vì:

“ Thúc sinh quen thói bốc rời,
Trăm nghìn đổ một trận cười như không”

Nhưng đau đớn thay, đó là con người... chơi chịu và có một bà vợ không ai khác hơn là Hoạn Thư :

“ Vốn dòng họ Hoạn danh gia,
Con quan Lại bộ tên là Hoạn thư”

Bà này nổi tiếng rất là ghen và qua nhân vật này chúng ta có được một triết lý về Tâm lý học:

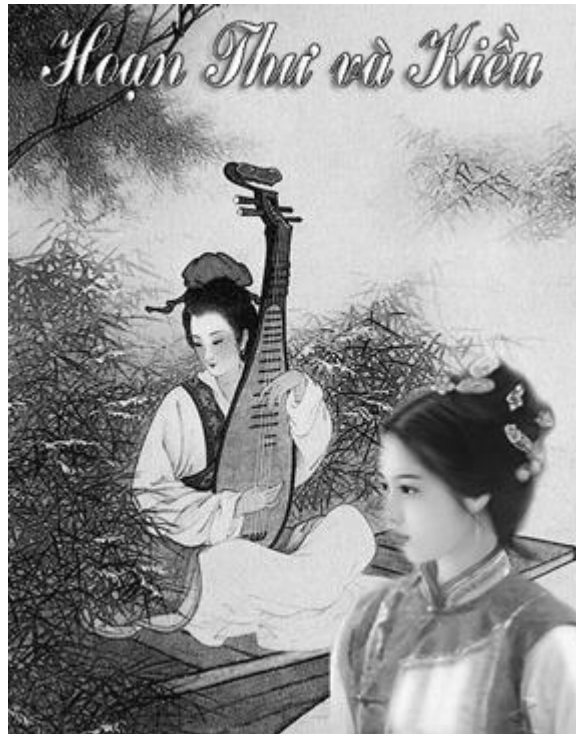
“ Ớt nào mà ớt chẳng cay,

Gái nào mà gái chẳng hay ghen chồng”.

Chính Hoạn Thư đã nhìn nhận như sau :

“ Rằng: Tôi chút dạ đàn bà,

Ghen tuông thì cũng người ta thường tình,”

Bàn về Truyện Kiều mà không nói đến Từ Hải thì quả là một thiếu sót lớn lao. Đó là một chàng trai:

**“ Râu hùm, hàm én, mày ngài,
Vai năm tấc rộng, thân mười thước cao.
Đường đường một đấng anh hào,
Côn quyền hơn sức lược thao gồm tài.
Đội trời đạp đất ở đời,
Họ Từ tên Hải, vốn người Việt đông.
Giang hồ quen thú vẫy vùng,
Gươm đàn nửa gánh, non sông một chèo.”**

Nhân vật Từ Hải này nếu được đặt dưới cái lăng kính của một nhà Tâm lý học thì có một cái đặc tính rất là... bình thường mà hình như tất cả các ông đều mắc phải: mê gái và đại gái.

Nếu nói về vụ này thì ca dao Việt Nam cũng đã từng đề cập đến:

**Bắt thang lên hỏi ông Trời,
Đem tiền cho... gái có đòi được không,
Ông trời ngao ngán... thở dài:
“Tao mà còn đòi không được, nói chi là... mầy”.**

Nếu nói cho có vẻ văn chương hơn một chút thì ta có hai câu đối sau:

Vũ vô kiếm tỏa năng lưu khách (Mưa không xiềng xích cầm chân khách)

Sắc bất ba đào dị nịch nhân (Sắc không sóng gió, đảo điên lòng người)

**Từ Hải: một nhân vật trong Truyện Kiều, người mà từ đó chúng ta rút ra được một “chân lý” rất là...
đau lòng cho giới mày râu: mê gái và đại gái.
(Ranh ngôn: “ Điểm mạnh của phái yếu là biết đánh vào... yếu điểm (???) của phái mạnh” .).**

Khi Từ Hải dấy binh nổi loạn, lập riêng cho chính mình một vương quốc thì triều đình mới cử quan tổng đốc Hồ Tôn Hiến để dụ hàng. Đây là người đã tốt nghiệp được cái bằng về... Master of psychology với điểm ra trường hạng Ưu nên rất hiểu rành về tâm lý qua hai nhận định sau:

- Mấy bà có mấy ai là không thích bạc vàng châu báu.

- Muốn được việc gì, không cần gặp ông chồng, chỉ cần đi... cửa sau để hối lộ bà vợ là xong ngay:

Có quan tổng đốc trọng thần,
Là Hồ Tôn Hiến kinh luân gồm tài.
Đẩy xe vâng chỉ đặc sai,
Tiện nghi bát tiếu việc ngoài đồng hung.
Biết Từ là đấng anh hùng,
Biết nàng cũng dự quân trung luận bàn.
Đóng quân làm chức chiêu an,
Ngọc vàng gấm vóc sai quan thuyết hàng.
Lại riêng một lễ với nàng,
Hai tên thể nữ ngọc vàng nghìn cân.

Và đúng như dự đoán của Hồ Tôn Hiến, Từ Hải tuy là một trang dũng tướng :

“ Chọc trời khuấy nước mặc dầu,
Dọc ngang nào biết trên đầu có ai? “

Tiếc thay tự cổ chí kim bao giờ cũng vậy, anh hùng cũng không thoát khỏi cửa ải mỹ nhân nên Từ Hải đã nghe theo lời của Thúy Kiều mà ra hàng:

“ Nghe lời nàng nói mận mà,
Thế công Từ mới trở ra thế hàng.”

Những tướng triều đình sẽ phong cho chức tướng nào ngờ Hồ Tôn Hiến, phản bội lời hứa cho quân phục kích và giết chết Từ Hải:

“ Từ công hờ hững biết đâu,
Đại quan lễ phục ra đầu cửa viên.
Hồ công ám hiệu trận tiền,
Ba bề phát súng bốn bên kéo cờ.
Đương khi bất ý chẳng ngờ,
Hùm thiêng khi đã sa cơ cũng hèn!
Tử sinh liều giữa trận tiền,
Dạn dày cho biết gan liền tướng quân!”

Từ Hải bị loạn tiễn mà chết nhưng có điều lạ là không té quy xuống mà chết như những người thường mà là chết đứng:

“ Khí thiêng khi đã về thần,
Nhơn nhơn còn đứng chôn chân giữa vòng!
Trơ như đá vững như đồng,
Ai lay chẳng chuyển ai rung chẳng dời.”

Từ Hải chết đứng.

Cho mãi tới bây giờ trong giới Y khoa vẫn chưa giải thích được trường hợp này. Một giả thuyết có thể đưa ra là : Từ Hải uất ức vì bị gạt nên lâm vào tình trạng máu nhồi lên não (cerebral infarction) nhiều và lẹ quá nên làm vỡ các mạch máu, đưa đến tình trạng tứ chi bại liệt, tê cứng cả người nên không... té xuống. Nhưng theo người viết ghi nhận thân người Từ Hải còn đứng được là một phần nhờ vào... cây thương mà ông đang chống (Vững như kiềng... ba chân thì làm sao té xuống: lời bàn... Mai lệ... Quyền).

Thúy Kiều chạy lại ôm Từ Hải mà khóc. Theo sách vở thì lạ thay, sau đó khi Thúy Kiều bỏ Từ Hải ra thì cái xác mới chịu... ngã xuống:

**“ Lạ thay oan khí tương triền!
Nàng vừa phục xuống Từ liền ngã ra.”**

Sự kiện này có thể được giải thích một cách dễ dàng: cây thương không còn nữa. Đây là tấm hình để chứng minh:

Thúy Kiều ôm xác Từ Hải mà khóc.

Người Á Đông bao giờ cũng thích những câu chuyện có hậu (happy ending). Đại thi hào Nguyễn Du cũng không thoát khỏi cái ngoại lệ đó: sau khi Từ Hải bị chết, Thúy Kiều bị bắt ép gả cho một tên thổ quan. Nàng tủi nhục gieo mình xuống sông Tiền Đường để quyên sinh nhưng may mắn được sư Giác Duyên cứu mạng. Phần Kim Trọng sau khi thọ tang người chú xong, trở về lấy Thúy Vân nhưng vẫn một lòng tìm kiếm Thúy Kiều. Gia đình Vương viên ngoại tưởng rằng Kiều đã chết nên lập đàn cầu siêu. Tình cờ sư Giác Duyên đi qua thấy được và cuối cùng Thúy Kiều về đoàn tụ với gia đình. Anh chàng Kim Trọng này tính “hoa thơm đánh cả cụm, cô em cô chị ta...lạm cả hai “, muốn kết nghĩa vợ chồng với Thúy Kiều nhưng nàng chỉ xin đổi tình yêu thành tình bạn:

“ Chàng dù nghĩ đến tình xa,
Đem tình cầm sắt đổi ra cầm cờ.”

Trong tác phẩm Đoạn Trường Tân Thanh, cụ Nguyễn Du muốn để lại cho người đời một bài học về “tài” và “mệnh”:

“ Có đâu thiên vị người nào,
Chữ tài chữ mệnh dồi dào cả hai,
Có tài mà cậy chi tài,
Chữ tài liền với chữ tai một vần.
Đã mang lấy nghiệp vào thân,
Cũng đừng trách lẫn trời gần trời xa”

Người Trung Hoa thì cũng cùng một ý tưởng đó:

“ Hữu tâm vô tướng, tướng tự tâm sinh.
Hữu tướng vô tâm, tướng tùng tâm diệt”

Dân Việt Nam thì tánh tình mộc mạc, chất phác, ăn nói dễ hiểu, ngắn gọn, không cần màu mè gì cả:

“ Nhất li (có “tâm”, có lòng), nhì... đẹp trai (còn hơn là có tướng mạo bên ngoài) ”

Đại tác phẩm Truyện Kiều của Nguyễn Du có đến 3254 câu thơ. Với sự hiểu biết rất là hạn hẹp của người viết nên chắc chắn là sẽ còn rất nhiều “bệnh lý” hay “triệu chứng lâm sàng” mà mình không thấy được. Nếu các “đọc...giả” có tìm ra thì xin cứ tự nhiên bổ túc vào cho đầy đủ hơn.

Cuối cùng, tác giả cũng xin mượn hai câu cuối của Truyện Kiều như cụ Nguyễn Du để kết thúc cho bài viết này:

“ Lờn quê chấp nhật đông dài,
Mua vui cũng được một vài trống canh.

Làng Ổ Quạ 03/2013

Thiên thu vạn cổ yêu là khổ
Vạn cổ thiên thu khổ vẫn yêu.

